

KOLEKTYVINIS DARBAS

LIETUVOS KP ANYKŠČIŲ RAJONO KOMITETO IR
RAJONO LIAUDIES DEPUTATŲ TARYBOS ORGANAS

RAJONO SPAUDOS CENTRAS „DERLIUS-80“ PRANEŠA:

Kai išvadų nebandoma daryti

Šios mūsų išvykos į Naujasodžio tarybinį ūkį galėjo ir nebūti, jeigu ne viena aplinkybė. O būtent kelionę į minėtą ūkį padiktavo atsiųstas rajono laikraščio redakcijai Naujasodžio tarybinio ūkio direktoriaus E. Buožio pasirašytas atsakymas, kuriame jis, kaip vėliau paaiškėjo, mėgino paneigti kritiką, pareikštą prieš porą savaičių išspausdintame rajono laikraštyje straipsnyje „Vargas dėl neorganizotumo“. Todėl tikslinga būtų nors glaustai ir šį kartą priminti apie minėto straipsnio esmę. Straipsnio autoriai rašė, kad šio ūkio kombainininkai, dirbantys jėgų laukuose, kai tik iškyla kokios kliūtys ar technikos gedimai, nesulaukia operatyvios pagalbos, kad išėjusiems iš darbų rikiuotės kombainams ir prie mechaninių dirbtuvių pernelyg uždeliamas šios technikos remontas. Dėl to darbuotojų dienomis prie dirbtuvių dažnai stoviniuoja net keli kombainai.

Straipsnyje buvo atskleistos ir kitos neorganizotumo priežastys bei pasekmės, kurios neretai pasireiškia dėl to, kad vadovaujantys darbuotojai nežino tikrosios padėties apie technikos ir mechanizatorių paskirstymą svarbiausiose darbo baruose.

Reikėjo tikėtis, kad po tokios kritinės publikacijos, realiai įvertinus susidariusią padėtį, naujasodiečiai padarys rimtas išvadas, pasitvarkys taip, kad nelengvomis šių metų derliaus nuėmimo sąlygomis javakirčių trūšą lydytų ne likitai galimai dar nesnis darbu ritmas, bet ir šių darbų geresnė kokybė.

Vienok, ūkio vadovas E. Buožis, pasirinko ne patį išmintingiausią kelią. Jis lengva ranka sukūrė laikraščio redakcijai raštą, kuriame spaudoje pateiktą kritiką palaikė „neobjektyvia“, išvardindamas kartu kai kurias neargumentuotas priežastis, trukdančias sumaniau organizuoti javapjūtės darbą.

Užtat praeitos savaitės palyginti giedrą ketvirtadienio rytmetį atvykomi į Naujasodį, norėdami įsitikinti, ar šie visi galimybes panaudojamos, kad rūpestingiau būtų nuimtas nuo laukų subrendęs derlius, ar deramai branginamas pasitaisęs palankesnis darbuotojų metas? Tačiau teko nusivilti jau iš pat pradžių, vos nuvažiavus į Kunigiškių skyriuje esantį miežių lauką. Tadien iki vienuoliktos valandos kituose ūkiuose, tiksliau, kombainininkai jau buvo nurežę ne vieną hektarą javų, nes giedrą rytą rasa nuo javo jau spėjo anksti nukristi, o naujasodiečiai nežinia kodėl vis laikavo. Ir tik atvykus nums į lauką, kuriame buvo

susispietę 10 kombainų, suskato kai kurie vyrai, šurmulio pagauti, pirmuosius pradgius rėžti. Tačiau čia pat pasizvalgė vakarykštės dienos kombainininkų „triūso“ pasekmės, galima būtų pasakyti, kad vis tik grubiai nusižengta žemdirbio sąžinei. Juk apie brokdarystę, grūdų nebranginimą tiesiog akis badė lauke pasilikę nenukirstų miežių siauresni ar platesni rėžiai (beje, laukas

Pagaliau dar vėnu „šurp-rizų“ nustebeino tadien naujasodiečiai. Niekas negalėjo žmoniškai pasakyti, kur dingęs apie pusantros valandos likimo valiai palikto čia pat, lauke, vieno kombaino šeimininkas. Beje, ir šio kombaino nesureguliuotas pjaujamasis agregatas, neužsandarintas nuožulniosios kameros dangtis, užsikimšęs atliekomis pobūgnis. Pjauti javą su taip paruoštu kom-

MEDŽIAGOS PĖDSAKAIS

— čia neklampus ir kliūčių nematyti), ražienose gulintios nukapotos ar nupėsios neišskultų javų varpos, kai kur nuberta žemė grūdais. O likimoje tokio didelio derliaus nuostolingumo priežastis paaiškėjo, kai tik susidomėjom kombainų techninė būklę. Išskyrus tik J. Statausko ir V. Tursos valdomus kombainus, iš kurių pirmasis kruopščiau pravarė savo kombainą, kaip pats pripažino, prieš porą dienų, o antrasis — lankymosi dienos rytą, tai kitų čia dirbtuvių javakirčių kombainai nežinia kada reikalingiausią priežiūrą buvo patyrę. Todėl nenuostabu, kad žemėmis ir kitomis atliekomis yra užsikimšę kombainų pobūgniai ir pobūgnių prailgintojai, neišvalytos kratos lentos. V. Santaro valdomas kombainas — be iškratomosios lentos liuko. Nereto kombaino neuždaryti nuožulniosios kameros dangčiai. Tad ar bereikia įrodinėti, kad dirbant šitai paruošta technika susidaro didžiulius grūdų nuostolius. Ir keičiausia, kad tokį kombainininkų nevalyvumą bandė pateisinti su mumis į lauką atvykęs ūkio vyr. agronomas S. Danyla, motyvuodamas, jog visų šių bėdų priežastimi yra tai, kad prie dirbtuvių nėra įrengtos plovyklos. Kuo čia dėta ta plovykla, jeigu užterštus atliekomis kombainus galima ir taip prie gerų norų pasivalyti. Tik nepateisinama, kad netgi įrankiais kombainų pobūgniams pavalyti čia nepasirūpinta. Neatsitiktinai persi klausimas, o už ką gi yra atsakingas šio tarybinio ūkio vyr. inžinierius V. Siemenas, jeigu visiškai pamiršta kombainų techninio paruošimo kontrolę, jei V. Leitos kombaino kolektorius apvarvėjęs tepalais ir nėra garantijos, kad kombainas negali užsidegti. Vertėtų dargi priminti, jog čionykščiai šeimininkai numoja ranka ir į anktyvesnes rekomendacijas, kad prareintų kombainų pobūgnius, o dėl to priiversti kombainai vis dažniau stabdyti dirbant žolin-gesniuose javų laukuose.

bainu — nemažiau kaip ketvirtadalis grūdų su pelais ar šiaudais išeis perniek. Ir kai ruošėmės jau išvykti iš šio lauko, pagaliau išvydome ir prie to palikto kombaino prisitartinusį šeimininką. Pokalbis su juo tik nuotaiką temdė, nes kombainininkas V. Aukštuolis buvo neblaivus ir tarsi teisindamasis vis kelsys kartoję: „Vakar buvo gimtadienis...“. Todėl apeliuoti tasyk į apygirčio žmogaus sąžinę — beprasmiškas reikalas. O priminus šį faktą vėliau sutiktam ūkio direktoriui, šis neslėpdamas sakė, kad vakar buvusi atlyginimų diena ir tikriausiai „užušvęsta“.

Neslėpė ūkio vadovas ir tai, kad susumuojant pirmosios rugsėjo savaitės javakirčių soclenktyniavimo rezultatus, panašias pražangas padarė net penketas kombainininkų. Todėl ar nevertėtų rimčiau susirūpinti tuo, kad dažnesnis ir kryptingesnis pokalbis mechanizatorių kolektyve užsimegztų apie darbo drausmę, pareigingumą, apie atsakomybę už patikėtą darbą pajautimą. Ir

kaip, sakysim, tą atsakomybės jausmą už darbo kokybę įskiepyti žmogui, jeigu net kombainininkams skirtuose dienyuose nieks nesiteikia įrašyti kasdien apie vakarykščios dienos jų atliktą darbo rezultatus ir darbo kokybę, patikėtos technikos priežiūrą. Nors ūkio dirbtuvėse pakabinant stendę tik tai gali sužinoti apie kiekvienos savaitės kombainininkų darbo rezultatus, tačiau operatyvios, kasdieniškos informacijos apie jų trūšą, apie pirmajausius javakirčių nepamatysit vaizdingesnėje suvestinėje nei kontrolyje, nei mechaninėse dirbtuvėse. Ar tai jau neišsprędžiama problema? Pagaliau ir praeitos savaitės ketvirtadienį kombainus valdantys žmonės dargi nežinojo apie rugsėjo pirmosios savaitės išdirbio rezultatus. Tad pagal kokius vertinimo kriterijus organizuojamas ūkyje socialistinis lenktyniavimas balų sistema, apie kurią čia bandoma pasigirti.

Ūkio buhalterijoje teko pasidomėti, o koksai vis tik buvo ankstyvesnių dienų kombainininkų išdirbis, nes gamtinės sąlygos tomis dienomis buvusios vis tik gana palankios. Pasirodo ir rugsėjo 9-ąją ir sekančią dieną dešimčia kombainų nupjauta vos po 30–31 hektarą javų. O jau minėtą ketvirtadienį, kai mes lankėmės ūkyje, dėl neorganizotumo ir suvėluotos darbų pradžios, pirmoji automašina į sandėlį atvežė grūdus nuo kombainų tik apie tryliką valandą. Beje, atvykusiame į lauką vienuoliktam kombainui, kuris buvęs sugedęs iš vakarykštės

nukelta iš pusl.

Anykščiai

1980 m.

rugsėjo

16 d.

Antradienis

Nr. 110(4150)

KJIIIIII

Kaina 2 kap.

Eina nuo 1948 m.

Grūdai, kuriuos paskyrėme pašarams

Dregni, neretai apniūkę orai labai apsunkino ir užtesė javapjūtės darbus. Tokiomis aplinkybėmis pastebimai sunkiau gerai tvarkytis ir grūdų sandėliuose. Kaip ir dera, žemdirbiai pirmiausia suskato rūpintis žiemkenčių sėkla, kai kur jau pilnumoje supilti ir vasarajui skirtų grūdų aruodai, tačiau kiekvienam aišku, jog ne ką mažesnio dėmesio reikalauja ir tie grūdai, kuriuos numatėme pašarams. Šiomis dienomis lankantis Skiemonių „Ateities“ kolūkiuose įsitikinome, kad didumai pašarinių grūdų jau atliktas pirminis valymas, javai pakankamai pradžiūvę (dregnumas siekė 12–14 proc.). Suprantama, vien šituo rūpestis pagrindiniam koncentratų šaltiniui — grūdams — dar baigsis negreit. Juo labiau, kad dalis derliaus dar tebeplūsta iš laukų. Į ką pastaruoju metu derėtų atkreipti rimčiausią dėmesį?

Esant permainingoms gamtinėms sąlygoms, nuo kombainų parvežtų grūdų dregnumas kaip taisyklė dabar siekia 20 ir daugiau procentų. Jeigu jie nepajudinti krūvoje pabūs dieną ar kitą, neišvengiamai pradės kaisti. Panašiai nutiko viename „Aušros“ kolūkio sandėlyje, kur penktu numeriu paženklintame aruode dėl nepakankamo išdžiūvimo grūdai buvo pradėję kaisti ir pelėti. Išmatavus jų temperatūrą, termometro stulpelis šoktelėjo net iki 45 laipsnių žyminės padalos... Tokiu atveju tik skubus, neatidėliotinas grūdų perdžiovinimas, išvalymas dar gali juos išsaugoti nuo tolimesnio gedimo.

Kita vertus, ruošiant grūdus pašarui, nemažiau svarbu „neperlenkti lazdos“ antrojo pusės. Omeny turime jų džiovinimą pernešvą aukštoje temperatūroje. Ypač tai pasakytina apie ūkius, kurie tam reikalui naudoja žolės

miltų gamybos agregatus. Reikėtų įsidėmėti, jog iš džiovyklų išleidžiamų grūdų temperatūra neturi viršyti daugiau kaip 65 laipsnius, nes priešingu atveju nuo karščio žūsta vitaminas „E“. Šiam pranykus, grūduose likę baltymai oksiduojasi ir atsiranda gyvuliams nuodingos laisvos riebalinės rūgšties. Deja, kaip rodo neseniai faktai, kai kurių ūkių specialistams panašūs draudimai teprimena tuščiakalbius pagraudenimus. Kaip kitipai paaiškinti, jog Staškūniškio tarybinio ūkio Bugeniškių sandėlyje iš džiovyklos iškeliaujančių grūdų temperatūra siekė net 102 laipsnius karščio? Perkaitinti pašariniai grūdai buvo pastebėti ir Cerniachovskio kolūkio Paši-lių sandėlyje. Kas dabar gali garantuoti, jog dėl anksčiau minėtų priežasčių jie nepraras savo kokybės ar nebus toksiški? „O iš kur man žinoti, kaip tą džiovyklą tinkamai atreguliuoti“, — pyko ir skėščiojo rankomis sandėlininkas. Kas turėtų žmogui laiku šitai parodyti, pakontroliuoti — matyt, nėra jokio reikalo daug aiškinti.

Kaip reiša nelengvai, be to, ir neitin gausus, šiemet į mūsų aruodus parkeliauja penkmečio paskutiniųjų metų derlius. Tinkama jo priežiūra, išsaugojimas alei kiekvieno grūdo turi būti visų ūkių vadovų, sandėlių dirbančiųjų išskirtiniu reikalu. Kokie grūdai supilti gyvulių šėrimui, nemažiau turi rūpėti ir patiems gyvulininkystės darbuotojams, šios grandies specialistams. Ilgametė patirtis byloja, kad tik geri, kokybiški pašarai yra gyvulių sveikatingumo, aukštos produkcijos pagrindas.

Pr. Mažeikis

Anykščių rajono
veterinarijos stoties
viršininko pavaduotojas,
L. Vaitonis
Rajono spaudos centro
„Derlius-80“ narys

Trumpai

Daugiau kaip 10 tūkst. tonų grūdų — didesnę pusę planuoto kiekio iš Trakų ir Kaišiadorių rajonų ūkių jau supirko Vievio grūdų produktų kombinato kolektyvas. Per parą iki reikiamų kondicijų čia paruošia-

ma po 600 ir daugiau tonų grūdų. Šiemet elevatoriuje sumontuotos papildomos grūdų priėmimo linijos, našesnės džiovyklos. Pirmą kartą respublikoje pritaikytas recirkuliacinis-izoterminis džiovinimo būdas, kai išdžiovin-tų grūdų šiluma vėl panaudojama gamyboje.

(ELTA)

ŽINIOS apie žemės ūkio darbus rajono ūkiuose

1980 m. rugsėjo 15 d. (procentais)

Ūkio pavadinimas	Nuimta grūdinių kultūrų proc.	Derlingumas c/ha	Nurauta linij.	Nukasta bulvių	Nuimta kukurūzų proc.	Pasėta žiemkenčių	Ūkio pavadinimas	Nuimta grūdinių kultūrų proc.	Derlingumas c/ha	Nurauta linij.	Nukasta bulvių	Nuimta kukurūzų proc.	Pasėta žiemkenčių
Andrioniškis	85	16,2	100	6	100	23	Skieponys	75	13,9	*	15	84	13
„Anykščių šilėlis“	64	23,7	75	—	95	27	Surdegis	76	16,4	*	*	85	30
„Ateitis“	57	14,5	50	7	38	22	Svėdasai	95	18,4	*	10	100	78
„Atžalynas“	49	18,0	63	23	62	34	„Svityrys“	80	23,3	70	*	60	49
„Aukštakalnis“	69	15,3	*	*	68	42	„Už taiką“	70	16,9	*	—	90	33
„Aušra“	81	20,7	74	*	59	25	„Vienybė“	76	14,4	*	6	80	27
Cerniachovskio	83	17,3	100	2	31	35	Jakiškio t. ūkis	63	16,9	*	3	81	26
„Gimtoji žemė“	88	16,7	80	—	70	54	Naujasodžio t. ūkis	54	16,0	*	26	100	24
„Gintaras“	81	22,1	*	33	82	68	Raguvelės t. ūkis	82	20,6	*	*	92	32
K. Staro	70	17,9	48	15	55	15	Staškūniškio t. ūkis	91	18,7	*	*	94	50
Kurkliai	82	20,3	*	4	85	43	Sodininkystės t. ūkis	88	26,4	*	*	90	66
„Lenino keliu“	85	22,2	86	*	16	56	Elmininkų eksp. ūkis	72	24,4	*	8	41	34
Levaniškis	79	20,8	76	*	54	66	RAJONE:	74,5	18,5	70	11	73	39
M. Melnikaitės	69	11,0	*	13	100	46							
„Nevežis“	82	20,0	*	16	100	33							
„Pirmyn į komunizmą“	92	25,8	81	*	100	74							
„Puntukas“	73	18,0	*	8	100	71							

* — Neturi plano.

Anykščių rajono valstybinės statistikos
informacinė skaičiavimo stotis

Sėkmingi komjaunuolių startai

Kiekvienoje pirminėje komjaunimo organizacijoje surašimo jaunų žmonių, kurie gražiais darbais ir užmojais valminkuoja kiekvieną savo darbo dieną. Jų netrūksta ir „Spartako“ fabriko komjaunuolių šeimoje.

Džiugina tai, kad „Spartako“ fabriko pirminė komjaunimo organizacija, praejusiais metais pasiekusi rajono komjaunimo organizacijų tarpe geriausių rezultatų, komunistiškai auklėjant jaunimą, buvo apdovanota LKP Anykščių rajono komiteto ir LLKS Anykščių rajono komiteto pereinamąja raudonąja vėliava.

Neseniai įvyko šios pirminės komjaunimo organizacijos ataskaitinis rinkiminis susirinkimas, kuriame plačiai buvo kalbama apie komjaunuolių svarų kraitį į fabriko kolektyvo pasiekimų aruodą, gražias jaunų žmonių darbo pergales.

Pirminės komjaunimo organizacijos sekretorė R. Gendrenaitė savo ataskaitoje pažymėjo, jog fabriko komjaunuoliai, pasitikdami artėjantį TSKP XXVI suvažiavimą, gana aktyviai įsijungė į socialistinio lenktyniavimo sąjūdį, kurio devizas „Dešimtajam penkmečiui — spartuolišką finišą“, „TSKP XXVI suvažiavimui — garbingą sutikimą“. Lenktyniavimas organizuojamas etapais. Pirmojo ir antrojo etapų nugalėtoja tapo techninio veltinio formuotoja Tatjana Trusova. Gražių darbo pergalių pasiekė ir E. Sokolova, V. Chmeliauskaitė bei kiti komjaunuoliai. Beje, reiklia pažymėti, kad Tatjana Trusova, susumavus rajone už 1980 metų pirmą pusmetį socialistinio lenktyniavimo rezultatus, pripažinta geriausia jaunąja pramonės darbuotoja rajone.

[monės komjaunuoliai aktyviai dalyvauja socialistiniame lenktyniavime, kuris organizuojamas tarp cechų ir pamalų. Įsteigta pereinamoji galrelė „Geriausias jaunas gamybininkas“ papuošdavo Nijolės Ramanauskaitės, Valentinos Chmeliauskaitės bei Tatjanos Trusovos darbo vietą.

Pirminės komjaunimo organizacijos sekretorė R. Gendrenaitė savo ataskaitiniame pranešime atkreipė susirinkimo dalyvių dėmesį į svarbią problemą — pro-

Ataskaitos ir rinkimai komjaunimo organizacijose

dukcijos kokybės gerinimą. Nors šiais metais buvo įsteigti du kokybės tikrinimo postai — būtent formavimo ir techninės kontrolės skyriuose, tačiau, kaip buvo pripažinta susirinkime, komjaunuoliai dar ne visas galimybes panaudoja, kovojant už aukštą produkcijos kokybę. Todėl ataskaitiniame rinkiminiame susirinkime kalbėjusios A. Tuskenienė, T. Glirova bei T. Trusova stengėsi atskleisti tuos kelius ir būdus, kuriais vadovaujantis fabriko jaunimas užimtų aktyvesnę poziciją šios svarbios problemos sprendime.

Ataskaitinio rinkiminio susirinkimo metu pagarbaus žodžio nusipelnė komjaunuolė, veltinių markiruotoja Nijolė Ramanauskaitė ne vien todėl, kad ji pernai už IV ketvirčio darbo rezultatus socialistiniame lenktyniavime pirmąją vietą užėmė, o ir todėl, kad ji pernai už IV ketvirčio darbo rezultatus socialistiniame lenktyniavime pirmąją vietą užėmė, o ir todėl, kad ji pernai už IV ketvirčio darbo rezultatus socialistiniame lenktyniavime pirmąją vietą užėmė.

dirbimo įmonės. Kaip jau sakėsi dirbti daugiataučionių įmonėse jaunų žmonių šeimoje, ji savo draugams pasakojo atsiųstuose laiškuose. Šiomis dienomis ji jau grįžta į savo įprastinę darbo vietą.

Susirinkime nestigo reiklaus pokalbio ir apie „Komjaunimo prožektoriaus“ veiklą, nes prožektorininkai drauge su fabriko liaudies kontrolės grupės nariais organizuodavo reidus, tikrino, ar cechuose visai dirbantieji prisilaiko darbo valandų, ar nepažeidžiama darbo drausmė. Patikrinimų metu išaiškinkus drausmės pažeidėjus, pravaikštininkus, taurelės mėgėjus, jų adresu buvo taikomas aštrus kritikos žodis.

Nemažą dėmesį fabriko komjaunuoliai skyrė politinio švietimo ratelio veiklai. Praėjusiais mokslo metais studijuojant pagrindinius ekonomikos uždavinius, šio ratelio užsiėmimus lankė 25 fabriko komjaunuoliai. Politinio švietimo ratelio veikla pastebimai suaktyvėjo, kai jam pradėjo vadovauti propagandistas, techninės kontrolės skyriaus viršininkas J. Jocas.

Ataskaitiniame komjaunimo organizacijos susirinkime taip pat buvo analizuojami sportinio sąjūdžio ir kultūrinės veiklos organizavimo klausimai. Beje, aptariant kultūrinio gyvenimo problemas, komjaunuoliai savikritiškai pripažino, kad neišvengta šioje srityje rimtų spragų, numatė į ką savo žvilgsnį reikėtų sutelkti, kad kultūrinis bei sportinis darbas įgautų platų mastą.

Fabriko komjaunuolių gražias iniciatyvas teigiamai įvertino kalbėjęs susirinkime „Spartako“ fabriko direktorius M. Roščenkovas, kuris taip pat vertingų pasiūlymų pateikė, kurlink vertėtų nukreipti jaunatvišką ryžtą ir energiją.

R. Bražėnienė

„Varpos“ kolūkio laukuose dirba aštuoniolika kombainų. Mechanizatoriai išpareigojo gauti iš hektaro ne mažiau kaip po 33 cent grūdų.

Šio kolūkio mechanizatorius Leonas Medekša, per savaitę kasdien prikalęs daugiau kaip po 35 tonas grūdų, pripažintas geriausiu Kėdainių rajono jaunuoju kombainininku.

NUOTRAUKOJE: kolūkio jaunimas sveikina L. Medekšą, pasiekusį geriausių išdirbių.

T. Zebrausko (ELTA) nuotr.

ATEISTINIO AUKLĖJIMO KRYPTIMI

Pasakoja Anykščių 2-osios vidurinės mokyklos ateistų būrelio vadovė NATALIJA VARASKAITĖ

Mūsų mokyklos ateistų būreliui praėjusius du mokslo metus vadovavo LTSR nusipelnusi kultūros švietimo darbuotoja, respublikoje žinoma LTSR „Zinijos“ draugijos lektorė, rajono ateistų-lektorių mokyklos vadovė, istorijos mokytoja Janina Masytė. Būrelio veikla buvo įdomi ir išradinga. Ateistų būrelio nariai praėjusių metų rudenį buvo pakviesti į televiziją ir dalyvavo kartu su Svėdasų vidurinės mokyklos mokiniais televizijos moksleivių klubo laidoje.

Ateistų būrelį lankė dešimtų ir aštuntų klasių mokiniai. Užsiėmimų metu vyko pokalbiai apie religijos kultus ir sąžinės laisvę, religinių švenčių ir apeigų kilmę. Ypač moksleivius sudomino žodiniai žurnalai „Mokslas ir religija“, „Menas ir religija“. Vyresniųjų klasių ateistų būrelio nariai žodinį žurnalą „Menas ir religija“ ruošdavo ir ketvirtų

penktų klasių mokiniams. Įdomių minčių ir abejonių išsakydavo moksleiviai dispute „Religinės apeigos ir aš“. Daug naujų žinių jie taip pat įgijo, dalyvaudami pokalbiuose „Architektūra ir religija“, „Muzika ir religija“. Tokie pokalbiai padėjo praplėsti moksleivių akiratį, mokė mąstyti, giliau suvokti architektūrą, muziką ir aplamai meną, žmogų-kūrėją, jo vidinį pasaulį.

Didelio susidomėjimo susilaukdavo klausimų-atsakymų vakarai ateistine tema, chemijos mokytojų suruošti „stebuklai“. Moksleiviai skaitė, aptarinėjo ateistinę literatūrą, kaupė periodikos straipsnius ateistine tema ir juos nagrinėjo, susipažino su kraštotyrene medžiaga šia tema. Ypač moksleiviai mėgėta tokią veiklą, kuri susijusi su menine programa, įvairiais pasirodymais. Todėl nariai patys ruošė intermedijas, susidomėję stebėjo Anykščiuose apsilankiusių Svėdasų vidurinės mokyklos ateistų programą.

Būrelio nariai nemažai žinių gavo, dalyvaudami Anykščiuose suruoštos ateistinės popietės, įspūdingi buvo susitikimai su daugelio ateistinių knygelių autoriumi B. Jauniškiu, istorijos

daktaru J. Aniču, Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto docentu, pedagogikos kandidatu R. Tidikiu, LTSR Mokslo akademijos filosofijos, sociologijos ir teisės instituto profesoriumi A. Zaksu ir kt.

Šiais mokslo metais į užtarnautą poilsį išėjus mokytojai J. Masytei, teks man vadovauti ateistų būreliui. Su ateistais jau anksčiau porą metų teko dirbti. Esu ne kartą dalyvavusi respublikos mastu ruošiuose seminaruose ateistams. Prieš keletą metų teko vadovauti mokytojų ateistų mokyklai, turio sukaupusi nemažai literatūros šia tema tiko.

Manau, kad ateistų būrelio kryptingai veiklai reikės nemažėjantį dėmesį skirti ir ateityje. Su vyresniais moksleiviais daugiau nagrinėsime teorijos klausimus, su mažesniais — praktinius. Galbūt vyresniųjų klasių moksleiviai galės prarasti ateistines valandėles žemesnėse klasėse. Skaitysime ir aptarsime literatūrą ateistinė tematika, ruošime klausimų-atsakymų vakarus. Kai pradės veikti Vilniuje Ateizmo muziejus, žadame ten apsilankyti.

Ateistų būrelio uždavinys — plėsti moksleivių akiratį, atėti jiems į pagalbą, surandant teisingus atsakymus į iškilančius klausimus, padėti jaunam žmogui susiformuoti mokslinę pasaulėžiūrą, tvirtus idėjinius įsitikinimus.

Kai išvadų nebandoma daryti

atkel tai iš Inusl.

dienos, reikėjo palyginti nesudėtingo remonto. Tačiau vienas kombainininkas be pagalbininkų nepajėgė šio darbo atlikti. Ir tik artėjant vidurdienii, jam patalkininkauti atvyko meistras reguliuotojas S. Augutis, kuris prieš tai turėjęs išvežioti kurą kitiems mechanizatoriams. Todėl dėl gaisraties ir neoperatyvumo per tą dieną (o į pavakare pablogėjo ir oro sąlygos), naujasodiečiai tęsugėbėjo, remiantis jų pačių pateiktomis žemės ūkio valdybai žiniomis, nuimti javų derlių vos nuo 15 hektarų ploto, arba po 1,5 hektaro, skaičiuojant vidutiniškai vienam dirbusiam kombainininkui. Kai tokiais lėtais tempais dirbama, tai kiek dar laiko reikės plūsti ūkio javakirčiams, jeigu iki to metų tebuvo nupjauta tik 54 procentai javų ir darby laukė dar 669 hektarai nenuimto grūdinių kultūrų derliaus. Nuo ryto iki pietų tądien ūkio direktorius dėl kažkokio reikalų buvo išvykęs į

Anykščius. Ir ar galima už argumentuotą pasiteisinimą priimti jo vėliau pasakytus žodžius „išvažiavau iš ūkio, ir netvarka dedasi“. Matyt, tos netvarkos šaknys kur kas gilesnės.

O būtent tame, kad reiklumo, atsakomybės už derliaus likimą nejaucia specialiai, gamybos padalinių vadovai. Tos netvarkos, apilaidumo pasėkmės matėme lankydamiesi ir Kunigiškių grūdų sandėlyje. Sandėlio kieme, ant žemės priberta daug grūdų.

Jeigu ir lauke, ir čia be atodairos išberiami grūdai, tai ar stebėtina, kad iš kiekvieno javų hektaro tegaunamas vos apie 17 cent grūdų derlingumas. Pagaliau ir gerai mechanizuotame grūdų sandėlyje pastebėjome į porą bokštų supiltų ne mažiau kaip 25 tonų miežių, kurie jau supuolę į gniužulus ir apgedę.

Važinėjant po ūkį, į akis krito neįprastas vaizdas: neretai kur technika buvo lai-

koma mechanizatorių kiemuose.

Tokią „praktiką“ bandė apginti ūkio vyr. agronomas S. Danyla, motyvuodamas tuo, kad mechanizatoriams patogiau įsijungti į darbą, kad nereikia jų vežioti ir pan. O kaip tas patogumas pasiteisina — netrukome įsitikinti. Tądien tik apie vieną nuoliktą valandą ruošėsi išvykti į darbą mechanizatorius K. Piščikas. Nesugedęs, o tvarkingas traktorius T-150K su plačiabariu kultivatoriumi, nežinia kodėl buvo sustojęs prie parduotuvės, o mechanizatorius neturėjo pasiėmęs nei kelionės lapo, nei teisių. Pagaliau, buvo pats vidurdienis, o tas pats mechanizatorius, dar nepradėjęs kultivuoti dirvų, laikė galingą traktorių prie mechaninių dirbtuvių.

Zinoma, šių metų derliaus nuėmimo sąlygos naujasodiečiams, kaip ir kitų ūkių žemdirbiams, yra nelengvos. Naujasodyje trūksta kvalifikuotų žmonių, iš kurių galima būtų sudaryti pajėgesnę

technikos gedimų šalinimo grandį. Ne visada, žinoma, operatyviai naujasodiečiams ateina į pagalbą ir tiekimo organizacijos, kai būtinos kai kurios sugedusiems kombainams atsarginės dalys.

Vienok, bene pagrindinė blogybė, kodėl šie lėtais tempais nuimamas derlius ir pernelyg dideli derliaus nuostoliai, susidaro — tai ūkyje įsisknijęs neorganizotumas ir nereiklumas, dažni darbo drausmės pažeidimai mechanizatorių kolektyve.

Apie šiuos opius ir sprendimo reikalaujančius dalykus reikėjo pamąstyti ūkio vadovams ir specialistams, kai jau rajono laikraščio puslapiuose pasirodė straipsnis „Vargas dėl neorganizotumo“. Pamąstyti ir padaryti rimtas išvadas. Bet šito nebuvo padaryta. Tai gal dabar išvadoms atėjo pats laikas?

A. Pūgžlys
LKP Anykščių rajono komiteto instruktorius,
G. Niaura
Rajono žemės ūkio valdybos vyr. inžinierius
St. Vinciusas
Rajono spaudos centro „Derlius-80“ vadovas

Sekantiems metams

Auga, gražėja „Anykščių šilelio“ kolūkio centrinė Burbiškio gyvenvietė. Statomi nauji dviaukščiai kolūkiečių gyvenamieji namai, patiko jiems margaspalviai Alytaus skydiniai vienaaukščiai. Dažniau Burbiškio gatvėse pamatysi lengvasias mašinas, motociklus.

— Kyla žemdirbių gerovė, auga ir kultūriniai poreikiai, — sako Burbiškio ryšių skyriaus viršininkė Aldona Vaitkevičienė. — Stai vien laiškininko Antano Rukšos aptarnaujamos 159 kolūkiečių šeimos prenumeruoja daugiau tūkstančio tarybinės spaudos leidinių.

Ne pirmus metus pas žemdirbius kasdien užvažiuoja laiškininkas Antanas Rukša. Jis žino kiekvieno žmogaus mėgstamus laikraščius ir žurnalus. Gal todėl jam ir Ryšių skyriaus viršininkei Aldonai Vaitkevičienei sekasi platinti spaudą. Sekantiems metams jie žada užsakyti kiekvienai šeimai po 5—6 spaudos leidinius.

— O kombainininkas Albinas Strazdas, vyr. zootechnikė Elvyra Visockienė, vairuotojas Robertas Adomonis, kai kurie kiti kolūkiečiai ir vėl užsisakys po 12—15 laikraščių ir žurnalų, — sako skyriaus viršininkė.

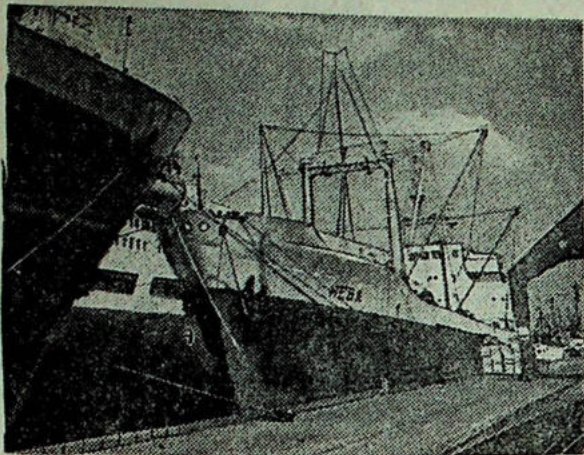
Sėkmingai vyksta spaudos leidinių prenumerata sekantiems metams Burbiškio ryšių skyriuje. Ryšininkams aktyviai talkininkauja pirminės partinės organizacijos sekretorius Balys Rukša.

J. Jūraitė

Socialistinio lenktyniavimo pirmūnai

Jau ketvirtą amžiaus Algimantas Monkus veda į jvairius vandenius žvejybos laivus, dešimtus metus vadovauja gamybiniam refrižeratorių „Ne-va“. Jo vadovaujama laivo įgula jau metų pradžioje įvykdė penkmečio užduotį, davė daugiau kaip pusę milijono rublių pelno.

NUOTRAUKOSE: tollmojo plaukiojimo kapitonas A. Monkus, „Neva“ Klaipėdos jūrų žvejybos uoste.
B. Aleknavičius (ELTA) nuotr.

Kupinos pilnatvės dienos

Rodos, dar taip neseniai žvilgsniais glostėme brinks-tančius alyvų žiedus, žavė-jomės tulpių raudonių gėlynuose, o štai — jau jas pa-keitė išdidžiosios gladiolės, laukal duonos augintojai atiduoda savo derlių. Praei-tin nubėgo dar viena vasa-ra. Greit bėga laikas, kai ta-ve pirmyn skubina dienų rit-mas, pareiga, šaukia neuž-baigti darbui. Skubiai bėga rūpesčių verpetuose ne tik vasaros, visi metai, bet ir dešimtmečiai. Stai, Teofilė Parachonkienė reikarčiais pasklaido albume nuotrau-kas ir tiesiog netikl, kad šios mažos mielos atžalėlės — trys jos vaikai jau taip greit užaugo. Zvelgia į kitą — jau tarnaujancio Tarybinėje Armijoje sūnaus nuotrauką ir įsivaizduoja save tokio pat amžiaus dvidešimtmetę merginą, kupiną svajonių, gražių užmojų. Tokio am-žiaus Teofilė Parachonkienė pradėjo dirbti telefoniste. Praityje liko sunkūs vaikys-tės metai, kai jai, anksti li-kusiai našlaite, teko, par-duodant svetimiems vasaras, ankstyvos jaunystės metus, sunkiai pelnytis duoną. Tik pradėjusi dirbti jaunutė mer-gina net neįsivaizdavo, kad telefonistės profesijai at-iđuos net trisdešimt trejus pačius našliausius savo gyve-nimo metus. Sis, dabartinis Anykščių rajono ryšių maz-go pastatas dar negreit iški-

lo, kaip ir daugelis tipinių naujų pastatų mieste — mū-sų kasdien gražėjancio gy-venimo liudininkų. Tada kasdien rytmečiais ji skubė-jo į raudonų plytų mūriuką, kurio pirmo aukšto keletą kambarių ir buvo užėmę ry-šininkai. Dabar šiame name įsikūrusi rajono Žemės ūkio valdyba. Tuomet pakako tri-jų telefonistų, nes apie de-simt telefonų tebuvo Anykš-čiuose.

Tais, 1947 metais, butuo-se dar nebuvo nė vieno tele-fono. Jos trys moteriškos:

Teofilė, O. Sunklodaitė ir P. Parachonkienė buvo kartu ir telefonistės, ir telegrafistės. Žinoma, darbo ir tuomet ne-trūko, nes dar nebuvo tele-grafo aparato, todėl telefo-nu perduodavo telegramas. Laikas nestovėjo vietoje — pamažu augo telefono abo-nentų skaičius, ryšium su tuo atitinkamai turėjo augti ir ryšininkų gretos. Po po-ros metų telegrafistė pradė-jo dirbti Stasė Silickienė, ki-tos ryšininkės. Jau pasidarė ankšta ryšininkams skirtuo-se kambarėliuose, todėl Ry-šių skyrius buvo perkeltas į medinį pastatą ir šiuo metu tebestovintį Sagalovo gatvė-jų greta poliklinikos. Nau-jame pastate buvo pastaty-tas pirmasis komutatorius, galintis aptarnauti 100 tele-

fono abonentų. Kol buvo pa-statyta pirmoji automatinė telefono stotis, norėdami Anykščiuose paskambinti rei-kiamu telefonu, pirmiausia kreipdavomės į telefonistes ir tik tuomet per komutato-rių jos sujungdavo su pagei-daujamu telefono abonentu.

Viena paskui kitą praeitin bėgo vasaros, kasmet atneš-damos ką nors naujo ryši-ninkų gyvenime. Ypač reikš-mingi buvo 1966-ieji tiek

Teofilės, tiek kitų jos bend-radarbių gyve-nime. Ryšininkai persikėlė į naują, dažais

kvepiantį pastatą J. Biliūno gatvėje. Dabar jau telefonis-tų būrys gausiai pasipildė, nes reikėjo aptarnauti pla-tų rajono telefono abonentų tinklą. Naujajame pastate telefonistų priežiūroje jau buvo penki komutatoriai. Tais metais buvo pastatyta pirmoji automatinė telefono stotis Anykščiuose. Vyr. tele-fonistės Teofilės Parachon-kienės sukaupia didžiulę darbo praktika, patirtis labai padėjo jai besikreipiančioms patarimo, pagalbos naujai pradėjusioms dirbti telefonis-tėms. Per savo darbo prak-tiką Teofilė padėjo įsisavinti profesines žinias apie 30 šios srities specialistų. Tiesa, ne visos pasirinko šią profes-ią visam gyvenimui. Aplin-

kybės daugelį žmonių nu-kreipė į kitus kelius.

Šiuo metu drauge su Teo-file Parachonkiene sėkmingai trūšia 13 telefonistų. Dae-gelis iš jų taip pat turi di-delę darbo praktiką ir su-kaupia patyrimą perduoda kitoms. Tai apie dvidešimt penkerius metus išdirbusios šiose darbe Onutė Repeckie-nė, Teodora Gudonienė. Ge-ro žodžio nusipelnusios už savo stropumą, pareigingumą ir prieš trejetą-penkėtą metų pradėjusios dirbti Ely-tė Zukaitė, Elena Sniukienė, Stasė Kriaučiūnienė, Birutė Račienė. Malonu darbo vete-ranei Teofilė Parachonkie-ni, kad ir kitos jos pamėg-tos profesijos atstovės savo darbą grindžia geriausiais jausmais, noru gerai dirbti. O kas telefonistės darbe svarbiausia? Operatyvumas, man-dagumas, gražūs santykiai su klientu. Tai elementarius reikalavimai kiekvienai šios profesijos specialistei. Ir ne-lengva jiems paklusti. Dar-bas reikalauja didelės išvėr-mės. Čia nė minutėi nevalia pasitraukti nuo komutato-rius. Šiuo metu rajone yra 4000 telefono abonentų.

Nuo 1966 metų pastatytos 22 automatinės telefono sto-tys. Jų pagalba rajone auto-matizuotas visas telefonų tinklas. Kai kuriose įstaigose automatizuotas ir ryšys su sostine. Tai, be abejo, teikia didelę lengvatą besinaudo-jantiems telefono ryšių žmo-nėms, lengvina telefonistų darbą. Bet rūpesčių ir dar-bu telefonistėms netrūksta — kas metai plečiasi telefo-no tinklas. Operatyvumas aukšta darbo kultūra — šie reikalavimai ir toliau tvirti ir nepažeidžiami lieka. Jie visuomet buvo svarbiausiu reikalavimu ir komunistės, vyr. telefonistės Teofilės Pa-rachonkienės darbe.

Už neprekaštingą darbą Teofilė Parachonkienė yra apdovanota garbės raštais, „Už darbo sąnuomą“, „Dar-bo veterano“ medaliais, jos nuotrauka patalpinta rajono ryšių darbuotojų garbės knygoje bei Ryšių ministeri-jos garbės knygoje. Praėjusiais metais socialistiniame lenktyniavime buvo pripažin-ta geriausia rajono ryšininkė, įtemptas ir atsakingas telefonistės darbas, tačiau kai melė jam nelūksia, kai kiekvieną darbo dieną vaini-kuoja pareigingumas, nevar-gina ši atsakomybė, nėra ji sunki našta. Tik su gera nuotaika skubi į darbą, ją dosniai norisi dalinti ki-tiems, darbo diena praeikia nepastebimai.

Zmogus ne vien darbu pasitenkina. Jo veikla turi ir platesnes ribas. Komunistė Teofilė Parachonkienė tam tikrą duoklę atiduoda ir vi-suomeninei veiklai. Ji — Ry-šių mazgo pirminės partinės organizacijos biuro narė, profsąjungos vietos komitejo narė. Aktyviai dalyvauja kiekvienoje kolektyvo šventė-jė, išvykoje. Stai neseniai dalyvavo ekskursijoje į Pia-tigorską.

Dienos, kupinos nerimo, darbo rūpesčių, nepastebi-mai skubina ir skubina pir-myn. Malonios jos, nes toks darbo ritmas, kuriuo žengia jau daugiau negu tris dešim-tis metų yra pats artimiaus-ias širdžiai.

R. Armonaitienė

KOLEKTYVINIS
DARBAS

3 psl. 1980. IX. 16

Anykščių šilelis — landšaftinis draustinis

Z. VENCKUS

LTSR MA Botanikos instituto mokslinis bendradarbis

(Tęsinys. Pradžią žiūr. Nr. 109 (4149))

MISKAI

Nors šilelis nedidelis, bet čia augantys miškai nėra vienodi. Jų įvairovę nule-mia gamtinės sąlygos. Įvai-raus statumo upės šlaitai, nevienodas apšviestas, skir-tingi dirvožemiai ir drėgmės režimas šlaituose ir slėnyje — visa tai turi įtakos miškų augalijos pobūdžiui. Daž-niausiai saulėtuose ir sau-siuose šlaituose auga pušynai, stačiuose ir saulės ma-žiaus apšviestuose — eglynai, o derlinguose slėnio dirvože-miuose vešliai bujoja balt-alksnynai ir gluosnynai.

Remdamiesi šilelio auga-lijos tyrimo duomenimis, trumpai apibūdinsime miškus, juose augančius medžius ir krūmus, kuriuos, pa-sak A. Baranausko, „tikrai miške augę žmonės tepažis-ta“.

Apie buvusią medžių įvai-rovę netiesiogiai galima spręsti iš šių A. Baranausko poemos eilučių:

Kai kur buvę visokių gan navatų medžių:
Ir su žiedais skujuotų, la-puotų bežiedžių;
Tropnais vardais žiniuonys tuos medžius vadinę,
Visus auklėję žmonės, ne visus pažinę.

Draustinio pavadinimas at-spindi miškų rūšinę sudėtį. Jame vyrauja pušynai, pa-prastai vadinami šilais, kurie užima 86,7 proc. miškų plo-to. Eglynai mažai paplitę — jų tėra tik 5,1 proc. Likusią, visai nedidelę miškų dalį — 8,2 proc. užima lapuočių miškai: ąžuolynai (0,1 proc.), beržynai (3 proc.), drebulynai (0,2 proc.), baltalksnynai (4,7 proc.), gluosnynai (2 proc.).

PUŠYNAI

Be pušelės! pušelės tos ne-surokuotos Tankios, aukštos ir lieknos, viršūnės kvietukotos, Ir vasarą, ir žiemą kaip rūtos žaliuoja, Lliemuo liemenį plaka, kaip nendrės siūruoja.

Pušynai auga po visą draustinį — slėnyje ir šlai-tuose, sausuose ir derlinguo-se dirvožemiuose, užaugan-čių ežerų pakrantėse. Šlai-tuose pušys auga kartu su eglėmis, dauguma medžių jau subrendę. Upės slėnyje daugiau jaunesnio amžiaus pušynų, žmonių rankomis pasodintų.

Šilelis pasižymi pušynų įvairove. Priklausomai nuo miško dirvožemių derlingu-mo ir drėgnumo, medynai nevienodai auga ir labai ski-riasi žoline augalija. Sau-suose smėliuose miško žolių mažai, derlingesniuose dirvo-žemiuose jų padaugėja, o pelkėse auga dar kitos rū-šys.

Pušynuose, ypač jaunesnio amžiaus, žemė ištisai apau-gusi žaliomis samanomis, kurios sudaro lyg tankų ki-limą. Turbūt apie šitokių pušynų samanas rašė A. Ba-ranauskas: „Minkštučiaiukai samanų patalai ištiesti galvą j save traukia ir liula už-liesti“.

Retesniuose pušynuose auga viržiai, kurių žiedus labai lanko bitės. Mėlynės gausiai auga vyresnio amžiaus me-dynuose.

Apie Budragaidžio ežerą ant dūrpės auga pelkiniai pušynai. Juose vietoj žalių samanų auga kiminiai ir pel-kiniai augalai: vaivorai, gai-liai, o tarp jų ant kiminių driekiasi spanguolių stiebe-liai su rausvom uogom. Tarp

mlnėtų augalų daug švilių, kurių baltos pūkinės galvu-tės pagyvina neišvaizdžią pelkės augaliją.

Paminėtini pušynai, ku-riuose gausiai auga pakal-nutės. Tokių vietų šilelyje visai nedaug. Ypač gražūs tokie pušynai pavasarį, kai tamsiai žalių lapų fone bal-tuoja pakalnučių žiedai ir nuo čia, kaip poetas sako, „vėjelis dvelkteli su kvapu žiedelių“, kurie nustelbia vi-sus kitus kvapus. Tik gaila, kad ne visi šia šilelio gro-žybę džiaugiasi, bet kartais skina ir neša į turgų.

Pušynai, priklausomai nuo to, kokie žoliniai augalai ar samanos juose daugiausia auga, vadinami įvairiais var-dais: kerpiniai, žaliasama-niai, kiminiai, mėlyniniai, kiškiakopūstiniai, gailiniai.

EGLYNAI

Eglynų šilelyje nėra daug — tik 5,1 proc. miškų apau-gusio ploto. Jie auga sta-čiuose šventosios šlaituose nuo Anykščių miesto iki Puntuko akmens. Be to, eg-lynai auga gilių griovių pa-šlaitėm, kuriomis teka upe-liai Slavė, Vingerkštytė, Iš-plėstravis.

Grynų eglynų mažai, daž-niau eglės auga kartu su pu-šimis. Tarp jų pasitaiko vie-nas kitas ąžuolas, beržas, drebulė arba, kaip A. Ba-ranauskas sako „čia ąžuolai ir uosiai prie eglų sustoję“. Tiesą sakant, šiuo metu uo-siai visai retai auga šilelyje.

Dauguma eglynų — 70—80 metų, pasitaiko ir šimtame-čių, labai storų eglų. Medy-nai tankūs, ūksmingi ir slė-piningi, ypač pagal Slavę. Gilioje Slavės vagoje, tarp akmenų, pūsta didžiulės eg-lės, iš senatvės nugriuvusios nuo šlaitų ar srauniems van-

denims paplovus jų šaknis. Eglynuose auga daug įvai-rių žolinių augalų — iš vi-so jų suskaičiuota 52 rūšys. Gausiau už visus kitus au-galus želia kiškiakopūstis, kuris vietomis sudaro lyg iš-tisinį kilimą. Anksti pava-sarį eglynuose ryškiai spal-vom pražysta baltažiedė ir geltonžiedė plukės, pavasari-nis pelėžirnis, paprastasis rūtenis.

ĄŽUOLYNAI

Šiandien ąžuolynų, kaip medynų, šilelyje beveik nėra. Anksčiau, matyt, jų būta daugiau.

Ąžuolynų mažai bebūvo ir A. Baranausko laikais. Po-etas prieš šimtmetį „Anykš-čių šilelyje“ rašė, kad „Kur dabar šilelis, buvę miškai šventi“ ir kad „dar atmena seneliai... gražius ąžuoly-nus“, kurie „žili buvę kaip seniai, samanom apaugę“. A. Baranauskas net nurodo vietas, kur jie augę:

Nuo Puntuko lig Slavės ąžuolų daugybę
Laikę žmonės lyg kokią didžią šventenybę.

Dėl nežinomų poetui prie-žasčių ąžuolynai buvo „visiškai išskinti“ ir tais laikais, poeto žodžiais tarant, dar „daug Puntuke ąžuolo kel-mų tebeplūsta“.

Šiuo metu A. Baranausko minimi šlaitai „nuo Punt-uko lig Slavės“ apaugę egly-nais ir pušynais. ąžuolynų išliko tik fragmentai, augan-tys kartu su kitais medžiais, dažniausiai su egle. Kur ne kur pasitaiko išlikusių pavie-nių ąžuolų. Netoli Puntuko, pakelėje stovi du seni ąžuolai, po kuriais, kaip pasako-jama, prisiekdavo 1863 metų sukilimo dalyviai.

Nedidelė ąžuolų grupė yra netoli Puntuko. Tai palikuo-nys šventųjų ąžuolynų, apie kuriuos poetas A. Baranaus-kas savo poemoje su širdge-la rašė: „Mažir viėrą įvedęs Jogaila išskynė, kad jau ne-belarnantų dievaikiams tėvy-nė“.

Mūsų minima ąžuolų gru-pė auga šventosios upės šlaite. Aplink auga eglynai, tarp ąžuolų įsimaisė viena

kita eglė. ąžuolai seni, virš 100 metų, stambūs ir aukšti (vidutinis aukštis 28 m, vi-dutinis diametras 48 cm).

Siame ąžuolyno fragmente auga grupė didžiųjų rus-mėnės (Digitalis grandiflo-ra). Pavieniai rusmenės egzemplioriai dar auga šlaite netoli Puntuko akmens. Tai aukštas, iki 1 m augalas su stambiais, gelsvais žiedais, žydintis beveik visą vasarą. Ją galima laikyti vienu iš gražiausių miško augalų, ku-ri kartais auginama darže-liuose. Rusmenė yra retokai Lietuvoje auganti rūšis. Ji, kaip ir ąžuolai, mėgsta der-lingas, kalkingas dirvas ir yra liudininkas čia anksčiau buvusių ąžuolynų. Dabarti-niu metu minėtame ąžuoly-ne rusmenė auga po me-džiūis ir dėl šviesos stokos vystosi silpnai. Per ilgą laiką ji gali išnykti, jei at-tinkamais kirkimais medynas nebus praretintas.

Dar vienas išlikęs ąžuoly-no fragmentas yra netoli šventosios ir Virintos upių santakos. Virintos šlaite. ąžuolai šimtamčiai, gal būt, menantys dar tuos laikus, „kai lietuviui su medžiais vis žgadoj gyvenę“.

BERŽYNAI

Beržynų šilelyje nedaug jie užima tik 3 proc. miškų ploto ir nedideliais gojais auga po visą mišką. Pasta-ruoju metu beržynai išaugo mažai tinkamuose žemės ūkio reikalams plotuose — nederlingose pievose, ganyk-lose ar ariamose žemėse.

A. Baranauskas beržynams „Anykščių šilelyje“ skiria mažai dėmesio ir tik trumpai užsimena: „čia berželiai kaip meldai pašlavį apstoję“.

Pats seniausias ir gražiaus-ias šilelio beržynas yra de-šinėje šventosios pusėje, virš šlaito. Aukšti, išlankūs, baltaliečiai beržai matosi iš tolo. Po jais auga tankūs eglaičių pomiškis, daug laz-dynų.

(BUS DAUGIAU)

KELIAI. MASINOS. ŽMONĖS. DĖMESYS VAIKAMS

Rugsėjis atvėrė rajono mokyklų duris. Kiekvieną rytą gatvėmis, keliais ir takais tenka matyti skubantį vaikų arautą. Visa tai labai džiugu. Tačiau ar saugūs jiems tie keliai, keleliai?

Pirmokėlius kol kas lydi tėvai. Tos palydos turi tapti saugaus eismo valandėmis, apsauga tiems, kuriems tenka keliauti į mokyklą, kertant audrias sankryžas, intensyvaus judėjimo magistrales. Labai norėtusi, kad nė vienas suaugęs nevestų vaiko per gatvę neleistinoje vietoje, pats rodytų gerą pavyzdį, nepažeidintų eismo taisyklių. Šito iš tėvų reikia ne prašyti, bet reikalauti. Ši darba privalo dirbti klasių vadovai, JES būrelių nariai.

Šį mėnesį vyksta visąsąjunginis reidas „Dėmesio, vaikai!“. Todėl turi būti organizuojami prie visų mokyklų būdėjimai. Budėti privalo JES būrelių nariai ir mokytojai.

Iki šiol pagrindinės saugaus eismo žinios mokiniams buvo perteikiamos daugiausia užklausinio darbo metu. Šiais metais mažųjų (I-III klasių) mokytojų programoje yra naujovė — saugaus eismo pamokos. Jų skirta 20. Dabar labai svarbu, kad visos šios pamokos būtų racionalios, kad pradinukų mokytojai joms gerai pasiruošę.

suteikti mažiesiems būtiniausias žinias bei praktinius įgūdžius ir toliau juos įtvirtinti užklausinėje bei užmokyklinėje veikloje.

Neatidėliojant turi būti pradėtos propaguoti saugaus eismo žinios ir vyresniųjų moksleivių tarpe. Kasmet vykstanti respublikinė apžiūra „Už saugų eismą“ rodo, kad daugelyje mokyklų taip ir daroma. J. Biliūno, Anykščių II. Troškūnų vidurinėse, Užuožerių aštuonmetėje bei kitose mokyklose tiek vaikai, tiek ir tėvai jau pirmosiomis rugsėjo dienomis iš pedagogų išgirsta ne tik pamokymus, bet ir griežtus reikalavimus laikytis eismo taisyklių, nes šia linkme intensyviai dirbti kolektyvus nuteikia mokyklų direktoriai. Šiose mokyklose sistemingai dirbama su tėvais, kasmet intensyvinama JES būrelių veikla. Praktika rodo, kur šio svarbaus mokymo nepamiršta mokyklų vadovai, ten ir rezultatai geri, ir nelaimingų atsitikimų dėl mokinių kaltės nepasitaiko.

Gerą saugaus eismo mokymo pradžią gali padaryti ir daro ikimokyklinės įstaigos.

Tvirtai nusistovėjusius saugaus eismo žinių propagavimo tradicijas turi Anykščių II vidurinė mokykla (direktorė J. Budavičienė). Šia

kryptimi labai vaisingai dirba visas pedagogų kolektyvas. Todėl neatsitiktinai šios mokyklos pirmokėliai saugaus eismo varžybose „Sveiksoforas“ yra laimėję respublikinė I vieta ir apdovanojami prizų. Pirmokėlius šioms labai atsakingoms varžyboms paruošė mokytoja E. Limantienė.

Tačiau šito negalima pasakyti apie Svėdasų, Viešintų ir Kavarsko vidurines mokyklas. Apie silpną darbą kalba faktai. Svėdasų vidurinės mokyklos moksleiviai ne kartą yra bausti už motociklų vairavimą neturint teisių. Viešintų vidurinės mokyklos VIII klasės mokinys Ričardas Jankauskas, neturėdamas teisių, vairavo motociklą, įvykdė avariją ir mirtinai susižalojo, o Kavarsko vidurinės mokyklos moksleiviai į mokyklą eina nepaisydami eismo saugumo reikalavimų, užimdami pusę važiuojamosios kelio dalies. Negalima sutikti su tuo, kad, esą, moksleiviai nežino

elementariausių eismo taisyklių reikalavimų. Aišku tiek, kad klasių vadovai, mokytojai ir visuomenė į visa tai kreipia labai mažą dėmesį.

Daug rūpesčių kiekvieną rudens sudaro gausiai pasipylę keliuose moksleiviai dviratininkai. Paprastai su šia priemone pradeda važinėti vos pramokę, faktiškai visiškai nesupažinę su dviratininkams privalomais eismo taisyklių reikalavimais. O juk kiekvienoje mokykloje turi būti organizuotas dviratininkų mokymas, išduodami jiems pažymėjimai.

Kur kas intensyviau turėtų mokyklose būti propaguojama JES būrelių veikla.

Ten, kur silpnai propaguojamos saugaus eismo žinios, kur pasigendama šio darbo sistemos, daugiau ir nelaimingų atsitikimų, keliuose ir gatvėse žūsta arba žalojami vaikai.

Mokykime vaikus būti atsargiais keliuose ir gatvėse, laiku suteikime jiems reikalingas žinias, kurių pagrindu būtų galima ugdyti ir tvirtus saugaus eismo įgūdžius.

H. Cegys
Rajono liaudies švietimo skyriaus mokyklų inspektorius

Skambėk, daina...

J. Junevičiaus nuotr.

Kad įsidėmėtume ir saugotume

Praeities kultūros paminklų reikšmė ir jų ryšį su mūsų dienomis pabrėžė V. Leninas 1918 metais pirmuosiuose Tarybų valdžios dekretuose apie kultūros vertybių apsaugą. LTSR Konstitucijoje skelbiama: „Rūpinimasis istorijos paminklų ir kitų kultūros vertybių išsaugojimu — Lietuvos TSR piliečių pareiga ir prievolė“.

Dabartinė kultūra neatsieja nuo darbo žmonių rankomis sukurtą kultūrinio palikimo. Paupy ar paežerėje dunksantis piliakalnis, prabėgusius šimtmėčius menantys pastatai, senos gatvės, dirvoje išartas monetų lobis, tarybinių partizanų žeminės, išmoningas liaudies meistro drožinys, patamsėjęs nuo laiko paveikslas ar didingas monumentas — tai vis mūsų tautos kūrybinių galių atspindys, išraiška. Kultūros paminklai prisideda prie visuomenės estetiško auklėjimo, turi poveikio šiandieninio žmogaus mąstysenai, naujiems kūrybiniam sumanymams.

Mūsų respublikoje valstybės įstatymu saugojama daugiau kaip 10.000 istorijos, archeologijos, architektūros, dailės bei urbanistikos paminklų, kurie pagal svarbą skirstomi į sąjunginės, respublikinės ir vietinės reikšmės paminklus. Taigi knygynuose pasirodęs autorių kolektyvo leidinys „300 kultūros paminklų“ supažindina tik su pačiais reikšmingiausiais, dažniau lankomais paminklais. Be to, stengiasi leidinyje nors vienu kitu pa-

mindu atstovauti kiekvienam respublikos rajonui.

Pirmą kartą išleista tokia stambios apimties, gausiai iliustruota juodai baltomis ir spalvotomis nuotraukomis knyga, skirta plačiajai visuomenei. Visų pirma ji bus naudinga kraštotyrininkams, turistams ir visiems besidomintiems mūsų krašto kultūra. Kiekvieno paminklo anotacijoje pateikiama jo atsiradimo istorija, sukūrimo

dalos, autoriai, paminklo visuomeninė, istorinė, meninė charakteristika, paminklų įvykiai ir asmenys, susiję su paminklu, pažymima, kada restauruota. Siame leidinyje nemaža vietos skiriama ir naujiems mūsų epochos paminklams, puošiantiems Lietuvos miestus, aikštes, parkus, žymintiems istorines vietas.

Skaidydami knygą „300 kultūros paminklų“ randame ir pačių reikšmingiausių Anykščių krašto kultūros paminklų charakteristikas, nuotraukas. Tai A. Vienuolio-Zukausko namas-muziejus, A. Baranausko klėtelė, J. Biliūno kapas, J. Biliūno gimtinė, Didžiųjų sodyba, Seimyniškių piliakalnis, buvusio Raguvėlės dvaro pastatų ansamblis ir parkas.

Sio reikšmingo leidinio sudarytoja menotyrininkė Z. Zemaitytė. Tekstų autoriai žinomi respublikos archeolo-

gal, istorikai, architektai, menotyrininkai. Ruošiant šią knygą talkino J. Vaicekuskas, A. Sutkus, M. Baranauskas, B. Baltrušaitis, Z. Kazėnas bei kiti patyrę foto meistrai. Malonu, kad greta šių, leidinio iliustratorių pavardžių, matome ir anykštėno fotografo Jono Junevičiaus pavardę. Jo objektyvas išraiškingai užfiksavo knygoje minimus anykštėnų kultūros paminklus, o spalvota A. Vienuolio-Zukausko namo-muziejaus nuotrauka gražiai įsikonponavo į skoningą ir puošnų knygos viršelį.

Kultūros mylėtojai sulaukė gražaus ir reikalingo leidinio, kurio tikslas ne tik supažindinti su aprašytais paminklais, bet ir priminti, kad visi turime jausti atsakomybę už tas kultūros vertybes, išsaugoti jas ir ateities kartoms.

V. Giedrys

Penionių remonto dirbtuvių kolektyvas reiškia nuoširdžią užuojautą ROBERTUI KAZLAUSKUI, jo mylimam tėveliui mirus.

Anykščių rajono VRS Nežinybinės apsaugos poskyrio viršininką PETRĄ ZELBĄ, netekusį brangaus tėvelio, nuoširdžiai užjaučia

Nežinybinės apsaugos poskyrio padalinio darbuotojai.

Mirus ALOYZUI KAZLAUSKUI, reiškiame nuoširdžią užuojautą velionio žmonai ir artimiesiems.
J. ir R. Augučiai, A. ir O. Mediniai, J. ir E. Sukiai, P. ir S. Andrijauskai

Pas liaudies meistrus

Ukmergės rajono liaudies meistras apsilankė Anykščių rajone ir pabuvojo pas šio rajono liaudies meistrus. Ekskursijai maloniai sutiko vadovauti anykštėnas liaudies meistras Jurgis Kazlauskas. Apžiūrėjome J. Kazlausko medžio drožinius, Alodono Bivainienės tapybos darbus, Zenono Valuntos sodyboje gyvūnų skulptūras.

Aplankėme ir rašytojo Jono Biliūno tėviškę. Pabuvojome Arkliaus muziejų, apžiūrėjome kraštotyrininko Povilo Jurkšto sukauptus eksponatus.

Už įdomią ekskursiją nuoširdžiai dėkojame Jurgiui Kazlauskui, o taip pat kitiems liaudies meistrams, kurie šiltai mus priėmė ir parodė savo darbus.

Džiugu, kad Anykščių krašte yra tokių nuostabių žmonių, kuriančių grožį visiems. Reikėtų jiems suteikti šiek tiek paramos, pavyzdžiui — pataisyti kelią į Valuntos sodybą, pagalvoti apie išsaugojimą to grožio ir ateinančioms kartoms, nes Valuntos darbai genda. Norėtusi, kad Povilo Jurkšto surinkti kraštotyros eksponatai būtų eksponuojami.

Visų Ukmergės rajono liaudies meistrų vardu draugijos pirmininkas JUOZAS USEVICIUS

Redaktorius
ST. VINCIONAS

Dėkoja

Nuoširdžiai dėkojame Seimyniškių apyl. LDT vykdomajam komitetui, Sodininų tarybinio ūkio administracijai, partinei ir profesijinei organizacijoms, Užuožerių aštuonmetės mokyklos kolektyvui, „Gintaro“ kolūkio statybininkams, visiems, kurie užjautė ir padėjo laidojant Praną Troščenką.

Zmona, vaikai, seserys, broliai

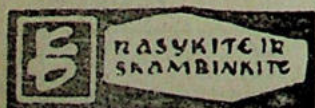

Lietuvos nacionaliniame parke, sename Striepeikių kaime praeitų aki patraukia sodyba, kurią supa daug įvairiausių avilų. Čia įkurtas senovinės bitininkystės muziejus.

Lankytojų čia netrūksta, nes ši ežeringą kraštą valtimis praplaukia tuksantai turistų iš įvairių šalies kampelių. Juos patraukia ne tik sodyboje esantys eksponatai, bet ir Saminio ežero pakrantėje suriktuotos dešimtys liaudies meistro Teofilio Patiejūno medžio skulptūrų, vaizduojančių senovės bitininkus.

NUOTRAUJOJE: prie skulptūrų, kur bitininkas baido iš savo sodybos mešką.

M. Baranausko (ELTA) nuotr.

Rinko Panevėžio spaustuvės Anykščių skyrius, Pergalės 36. Spaudė Ukmergės spaustuvė, J. Janonio 31. Spausdinama rotacine mašina. Indeksas 87262.

Išleina antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais pusės „Pravdos“ formato. Tir. 11.235 Užsak. Nr. 1518

234930 Anykščiai, Sagalovo 29. Telefonai: redaktoriaus 5-14-74, red. pavaduotojo 5-18-46, skelbimų skyriaus ir ats. sekretoriaus 5-12-58, laiškų ir žemės ūkio skyrių 5-14-83

«Коллективный труд» («Коллективный труд») — орган Аникийского районного комитета КП Литвы и Аникийского районного Совета народных депутатов (на литовском языке)